

УДК 78.087.6+81'34+378.147

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-17>**Лі ДЕШУН**

аспірант, Харківська державна академія культури, Бурсацький узвіз, 4, м. Харків, Україна, 61057

ORCID: 0009-0008-3646-8429

Бібліографічний опис статті: Дешун, Лі (2025). Вплив ієрогліфічної писемності на вокальне фразування та акцентуацію. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 120–126, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-17>

ВПЛИВ ІЄРОГЛІФІЧНОЇ ПИСЕМНОСТІ НА ВОКАЛЬНЕ ФРАЗУВАННЯ ТА АКЦЕНТУАЦІЮ

Китайська мова, завдяки своїй ієрогліфічній графічній системі та тональній природі, створює унікальні виклики для вокального мистецтва, визначаючи специфіку музично-текстової організації. Відсутність прямої відповідності між графемою та фонетичним значенням впливає на ритмо-мелодичну структуру вокальної фрази, формуючи особливі підходи до артикуляції, інтонаційного оформлення та фразування. **Метою дослідження** є визначення закономірностей взаємодії графічної системи, фонетичних властивостей та тональної організації китайської мови з фразовою структурою, акцентуацією та артикуляційною специфікою, що впливають на вокальне виконавство у традиційних і академічних жанрах.

Дослідження базується на аналізі вокальної фонетики, музично-лінгвістичної взаємодії та методів композиторської адаптації китайського вокального тексту. Використано **методи** порівняльного аналізу східних і західних вокальних традицій, структурно-функціональний підхід до дослідження ритмо-метричної організації вокального матеріалу, а також стилістичний аналіз творів Тань Дуня, Го Венцзіна. **Наукова новизна дослідження** полягає у системному розгляді впливу тональної організації китайської мови на музичну інтонацію та фразову структуру вокальних творів. Вперше досліджено взаємозв'язок між графічною формою ієрогліфа, артикуляційною специфікою його реалізації та метроритмічною організацією вокального виконання. Запропоновано класифікацію вокальних стратегій адаптації китайського тексту в академічній музиці XX–XXI століть.

Результати дослідження свідчать, що китайська мова визначає своєрідну вокальну організацію, яка відрізняється від європейських традицій. Тональна структура китайської мови ускладнює інтеграцію вокального тексту у традиційні європейські композиційні моделі, оскільки висотна організація у китайському вокальному виконавстві є не лише виразовим, а й семантичним чинником. Відзначено тенденцію до сегментації вокального тексту, спричинену ритмічною автономністю кожного ієрогліфа, що ускладнює створення протяжних кантиленних ліній без втрати семантичної точності. Особливу увагу приділено ритмо-інтонаційній структурі вокального тексту в контексті ієрогліфічного письма, де кожен знак виступає як окремий ритмічний елемент, що впливає на мелодичний розвиток і формотворення.

Проаналізовано методи адаптації китайського тексту у західній академічній музиці XX–XXI століть. У творах представників сучасної китайської композиторської школи простежується використання інтонаційних моделей, що відтворюють природний мелодичний рельєф китайської мови, що засвідчує інтеграцію традиційних китайських музично-текстових структур у сучасну академічну композиторську практику. Отримані результати сприяють розширенню знань про взаємодію мовних та музичних компонентів у вокальному мистецтві й можуть бути корисними для вокалістів, композиторів і музикознавців, які працюють із китайським вокальним репертуаром.

Ключові слова: вокальне фразування, метроритмічна структура, ієрогліфічне письмо, артикуляційні особливості, музична інтонація, тональна організація, вокальна техніка, композиторська адаптація, кунцзюй, пекінська опера, сучасна китайська вокальна музика.

Lee DESHUN

Postgraduate student, Kharkiv State Academy of Culture, Bursatsky Uzviz, 4, Kharkiv, Ukraine, 61057

ORCID: 0009-0008-3646-8429

To cite this article: Deshun, Li (2025). Vplyv iierohlifichnoi pysemnosti na vokalne frazuvannia ta aktsentuatsiiu [Influence of hieroglyphic writing on vocal phrasing and accentuation]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 120–126, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-17>

INFLUENCE OF HIEROGLYPHIC WRITING ON VOCAL PHRASING AND ACCENTUATION

Summary. The Chinese language, due to its logographic writing system and tonal nature, presents unique challenges for vocal art, defining the specificity of musical-textual organization. The lack of direct correspondence between a grapheme and its phonetic meaning influences the rhythmic-melodic structure of vocal phrasing, shaping distinctive approaches to articulation, intonation, and phrasing. **The aim of this study** is to identify the patterns of interaction between the graphical system, phonetic properties, and tonal organization of the Chinese language with phrase structure, accentuation, and articulation specifics that affect vocal performance in both traditional and academic genres.

The research is based on an analysis of vocal phonetics, musical-linguistic interaction, and **methods** of composer adaptation of Chinese vocal texts. The study employs comparative analysis of Eastern and Western vocal traditions, a structural-functional approach to the examination of rhythmic-metric organization of vocal material, and stylistic analysis of works by Tan Dun, Guo Wenjing, and other representatives of the contemporary Chinese school of composition. **The scientific novelty of the study** lies in the systematic examination of the impact of the tonal structure of the Chinese language on musical intonation and vocal phrase organization. For the first time, the correlation between the graphical form of a character, its articulation-specific realization, and the metric-rhythmic structure of vocal performance has been examined. A classification of vocal strategies for adapting Chinese texts within academic music of the 20th and 21st centuries has been proposed.

The research results indicate that the Chinese language defines a unique vocal organization distinct from European traditions. The tonal structure of Chinese complicates the integration of vocal texts into conventional European compositional models, as pitch organization in Chinese vocal performance serves not only as an expressive tool but also as a semantic determinant. A trend towards segmentation of vocal texts, driven by the rhythmic autonomy of each character, has been identified, which complicates the construction of extended cantilena lines without semantic distortion. Special attention is given to the rhythmic-intonational structure of vocal texts in the context of logographic writing, where each character functions as an independent rhythmic unit, influencing melodic progression and formal development.

The study examines the adaptation methods of Chinese texts in Western academic music of the 20th and 21st centuries. In the works of Tan Dun and Guo Wenjing, intonational models that replicate the natural melodic contour of Chinese speech are observed, demonstrating the integration of traditional Chinese musical-textual structures into modern academic compositional practice. The findings contribute to expanding knowledge on the interaction between linguistic and musical elements in vocal art and may be beneficial to vocalists, composers, and musicologists engaged with the Chinese vocal repertoire.

Key words: vocal phrasing, metric-rhythmic structure, logographic writing, articulation features, musical intonation, tonal organization, vocal technique, composer adaptation, Kunqu, Peking opera, contemporary Chinese vocal music.

Актуальність проблеми. Дослідження кореляції між фонетичними та графічними параметрами китайської мови й особливостями вокальної артикуляції є однією з ключових проблем сучасного музикознавства, що розташовується на перетині етномузикології, вокальної феноменології та композиторських технік. Ієрогліфічна система китайської писемності, на відміну від фонографічних алфавітних структур, визначає специфіку музично-текстової фразової організації, що безпосередньо впливає на ритмічну артикуляцію та акцентно-інтонаційні параметри вокального виконавства.

Тональна природа мови виступає ключовим чинником у формуванні специфічних вокальних моделей, визначаючи інтонаційно-фразову організацію, артикуляційні стратегії та темброву характеристику вокального звучання. Як зазначає М. Гареллек у своєму фундаментальному дослідженні вокальної фонетики: «взаємозв'язок між типами голосу та параметрами вокальної артикуляції відіграє визначальну роль у формуванні інтонаційної вираз-

ності та стилістичної ідентичності вокального виконавства. Варіативність висоти тону безпосередньо впливає на семантичну складову мовлення, що обумовлює необхідність точного узгодження вокального фразування з фонетичними особливостями тексту, оскільки зміна тональної структури може трансформувати смислове навантаження» (Harellek, 2019, 91–92).

У китайській вокальній традиції тональна структура мови є домінантним параметром, що зумовлює специфіку музично-текстової організації, диктуючи принципи фразування, артикуляції та тембрового балансу. Це визначає унікальну систему вокальної інтерпретації, що потребує високого ступеня кореляції між мовною просодією та мелодичним контуром.

Ритмічна організація вокального тексту також зазнає значного впливу з боку мовних особливостей. У традиційних китайських вокальних жанрах, зокрема кунцюй (崑曲) та пекінській опері (京劇), спостерігається глибока кореляція між ритмічною структурою мовлення та музичною метроритмікою, що сут-

тево відрізняється від європейських вокальних канонів. На думку Дж. Й. Вонг: «ієрогліфічна структура тексту спричиняє фрагментарну сегментацію вокального рядка, що суперечить принципам лінійного розвитку європейської кантилени» (Wong J. Y., 2020, 115.) Це в свою чергу зумовлює труднощі в адаптації китайського вокального матеріалу до європейської вокальної техніки та потребує пошуку спеціалізованих методик фразування.

Окремої уваги заслуговує проблема адаптація китайських текстів у контексті академічного музичного письма. Є. Грен'є Борел наголошує: «композитори XX–XXI століття розробляють нові стратегії інтеграції китайських текстових структур у західну музичну традицію, забезпечуючи збереження тональної точності мовлення при дотриманні мелодико-ритмічної логіки європейського вокального письма...» (Grenier Borel, 2019, 33). Прикладами можуть слугувати вокальні твори представників сучасної китайської композиторської школи – Тань Дуня, Го Венцзіна, чиї авторські методи базуються на балансуванні між природною тональною мелодикою китайської мови та західними принципами вокального письма.

Отже, актуальність представленої проблематики дослідження обумовлена необхідністю подальшого теоретичного осмислення вокальної специфіки китайської мови, а також розробки методологічних підходів до її адаптації в академічному виконавстві задля розширення знань про феномен вокальної фразової організації, та поглиблення міжкультурного діалогу в сучасній музичній практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження у сфері вокального мистецтва Китаю зосереджуються на вивченні взаємозв'язку між фонетичними параметрами китайської мови та специфікою вокальної інтерпретації. Це питання є предметом наукових дискусій серед музикознавців, вокальних педагогів та композиторів, оскільки тональна організація китайської мови, її ритмічні властивості та ієрогліфічна система письма безпосередньо впливають на принципи вокального фразування, артикуляційну структуру та методи композиційного письма.

Юй Сін'я у своїй дисертації «Китайські національні вокальні традиції у контексті європейської вокальної педагогіки» аналізує процес

взаємодії китайської та європейської вокальних шкіл, звертаючи увагу на адаптацію китайських співаків до європейських методів вокальної підготовки. Авторка підкреслює, що тональна природа китайської мови суттєво впливає на вокальну техніку, формуючи унікальні параметри ритмічної та інтонаційної організації вокального виконання. У дослідженні вона наголошує на відмінностях між китайськими та європейськими вокальними традиціями, зокрема в аспектах тембрової організації, артикуляційної мобільності та дихальної підтримки (Юй Сін'я, 2024).

Китайські вокалісти, засвоюючи європейську академічну вокальну манеру, стикаються з труднощами у формуванні легатного голосоведення та резонансного звучання, оскільки китайська мова позбавлена аналогічної системи наголосів і фразової організації, характерної для європейських мов. Врахування цих особливостей є ключовим для розробки методологічних підходів до навчання, які сприяють інтеграції китайських виконавців у глобальний академічний вокальний простір.

А. Гудаму у статті «Академічне вокальне мистецтво Китаю в контексті сучасної музикології» розглядає процес становлення китайської академічної вокальної школи, що сформувалася під впливом європейських традицій, але зберегла характерні національні риси. Автор наголошує, що специфіка китайської фонетики визначає унікальні особливості вокального стилю, зокрема артикуляційну точність, дикційну чіткість та метроритмічність виконання (Гудаму, 2020, с. 95).

Дослідник також простежує історичні етапи становлення академічного вокального мистецтва в Китаї та аналізує сучасні методи вокальної педагогіки, які сприяють ефективному засвоєнню європейської техніки співу. Окрему увагу А. Гудаму акцентує на артикуляційній роботі, що є вирішальним фактором для досягнення стилістичної автентичності як в оперному виконавстві, так і в камерному співі (Гудаму, 2020).

На думку вченого, китайське академічне вокальне мистецтво є результатом органічного синтезу європейських вокально-технічних стандартів і традиційної китайської вокальної культури, що сприяє його інтеграції у світовий музичний контекст (Гудаму, 2020, с. 92).

Погоджуючись з вченим, зазначимо, що саме тональна структура китайської мови впливає на вокальне інтонування, сприяючи формуванню ритмічної моделі, яка суттєво відрізняється від метричної організації європейських мов; тому у китайській вокальній традиції текст зумовлює пластичність мелодичної лінії, що є однією з визначальних особливостей місцевого стилю.

Інша китайська дослідниця Юй Сінъя у статті «Мовленнєві фактори як інструмент опанування китайцями європейської академічної вокальної манери» розглядає вплив китайської фонетики на формування вокальної техніки у процесі адаптації до європейських вокальних традицій. Авторка робить акцент на тому, що тональна природа китайської мови значною мірою визначає вокальну артикуляцію та інтонаційний контур, створюючи специфічні труднощі для китайських співаків (Юй Сінъя, 2023, с. 250).

Дійсно, одним із основних викликів для китайських вокалістів є адаптація вокального апарату до резонансної подачі звуку, характерної для європейської академічної школи. У китайській мові домінує складова структура мовлення з рівномірним фонетичним навантаженням на кожен склад, що суттєво відрізняється від європейських мов, де наголос і фразування відіграють ключову роль у формуванні вокального стилю.

Китайські співаки часто стикаються з труднощами у відтворенні легато через відсутність у китайській мові аналогічних вокально-інтонаційних зв'язків. І це потребує використання спеціалізованих методик вокальної педагогіки, спрямованих на формування природного зв'язного звучання та засвоєння європейської вокальної манери.

Тому не випадково, Юй Сінъя підкреслює значення ролі артикуляційного апарату та мовленнєвих механізмів у формуванні тембру. Вчена робить висновок, що ефективно опанування китайськими вокалістами європейської академічної вокальної школи можливе лише за умови врахування специфіки китайської фонетики та застосування адаптованих педагогічних методів (Юй Сінъя, 2023).

Ян Цзяін у своєму дослідженні «Навчання вокалу: поєднання європейської та китайської народної традицій» аналізує взаємодію двох вокальних систем у контексті професійної під-

готовки виконавців, розглядаючи фонетичні, інтонаційні та артикуляційні особливості китайської мови, що визначають специфіку вокального виконання, а також досліджує вплив мовної структури на формування мелодичної лінії. Окрему увагу автор приділяє ритмічній організації: «якщо в європейській вокальній традиції метрична структура визначає акцентні зони та фразування, то в китайському вокальному мистецтві ритмічне членування базується на рівномірному розподілі фонетичних елементів тексту» (Цзяін Ян, 2023, 139). Це звичайно безпосередньо впливає на плавність голосоведення, динаміку виконавської лінії та артикуляційну манеру. Досліджуючи сучасні педагогічні методики, Ян Цзяін підкреслює в них поєднання технічних прийомів європейської школи з традиційною вокальною манерою Китаю. (Цзяін Ян, 2023).

Все сказане вище акцентує важливість методологічного синтезу, що сприяє розвитку вокальної виразності, збереженню тембрової автентичності та розширенню інтерпретаційних можливостей китайських виконавців у світовому музичному просторі. А надані сучасні музикознавчі дослідження свідчать про необхідність міжкультурного аналізу вокального мистецтва Китаю. Таким чином, врахування фонетичних особливостей китайської мови, її тональної природи та ієрогліфічного письма є визначальними як для вокального виконання, так і для композиторських стратегій адаптації китайського тексту в академічній музиці.

Метою дослідження є виявлення закономірностей взаємодії ієрогліфічної графічної системи, фонетичної структури та тональної організації китайської мови з принципами вокального фразування, акцентної структури та артикуляційної динаміки, що визначають специфіку виконавської інтерпретації в традиційних і академічних вокальних жанрах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз вокального мистецтва крізь призму фонетичних особливостей китайської мови вимагає комплексного розгляду параметрів, що визначають специфіку фразування, артикуляційної специфіки та акцентної структури вокального висловлення. Відмінність китайської мовної системи від європейських фонографічних мов, її тональна природа та ієрогліфічна графічна система формують унікальні

умови вокального виконавства, безпосередньо впливаючи на методи музично-текстової інтеграції та засоби фразової організації.

Ключовим чинником, що впливає на принципи вокального фразування китайською мовою, є її тональна система. На відміну від європейських мов, де висота тону є виключно засобом музичної виразності, у китайській мові вона виступає семантичним компонентом мовлення. Наявність чотирьох основних тонів (рівного, наростаючого, спадного-підйомного та спадного) ускладнює адаптацію тексту до мелодичної лінії, оскільки зміна висотного контексту може спричинити трансформацію лексичного значення.

Сучасні композитори, які працюють із китайськими вокальними текстами, змушені коригувати музичний матеріал відповідно до фонетичної структури мови, що обмежує свободу варіювання мелодійного рельєфу. Так, у творчості Го Венцзіна та Тань Дуня простежується тенденція до використання інтонаційних моделей, які відтворюють природну мелодику китайської мови, інтегруючи мовні інтонаційні патерни в музичний лад.

Ієрогліфічна графічна система безпосередньо впливає на метроритмічну організацію вокального висловлення. На відміну від європейських мов, де ритмічні структури формуються на основі синтаксичних єдностей, у китайській мові кожен ієрогліф функціонує як автономна морфосемантична одиниця, що зумовлює його ритмічну самостійність. У традиційних жанрах, таких як кунцюй (崑曲) та пекінська опера (京劇), ця особливість визначає метричне структурування вокальних фраз, у яких кожен склад часто виконується в межах окремого ритмічного осередку.

У сучасних вокальних творах західних композиторів простежується тенденція до збереження мовної ритмічної свободи при адаптації тексту до мелодичного розвитку, що особливо помітно у обробках китайського вокального фольклору. Яскравими прикладами, що ілюструють взаємоадаптацію китайських текстів та музичних елементів шляхом збереження оригінальної ритмічної й тональної специфіки, а також їх інтеграцією у західні музичні форми, є відомі твори «The Song of the Earth» («Пісня про землю») Густава Малера та опера «Nixon in China» Джона Адамса.

Перша камерно-вокальна композиція, поєднуючи в собі східну поезію Лі Бо (в перекладі на німецьку мову) із західною музичною традицією, передає атмосферу й образність мовного оригіналу, водночас інтегруючи його у власний музичний стиль. Другий оперний твір, написаний англійською мовою, відображає культурні та музичні елементи Китаю, впроваджуючи їх у західну оперну форму, та демонструє прагнення композитора до синтезу різних музичних традицій та збереженню при цьому автентичності кожної з них.

Вокальна інтерпретація китайською мовою демонструє значні відмінності порівняно з європейськими вокальними традиціями. Зокрема, голосні звуки мови Китаю відзначаються варіативністю тонального наповнення, що вимагає високої артикуляційної точності для збереження семантичної коректності. У порівнянні з такими мовами, як італійська чи французька, де вокальна техніка базується на принципі легато, китайська вокальна артикуляція потребує чіткішого контролю артикуляційних переходів між складовими елементами.

Структура фрази вокального тексту в китайській музиці значною мірою підпорядковується мовним законам. Якщо в європейському вокальному мистецтві наголос і синтаксичні структури сприяють формуванню довгих мелодичних ліній, то в китайському вокалі мовленнєві конструкції будуються на коротких, автономних сегментах, що безпосередньо впливає на дихальну підтримку та інтонаційний розвиток вокальної лінії.

У сучасній китайській вокальній практиці не перестають активно застосовуватися адаптивні методи європейського бельканто, що вимагає певної модифікації, особливо в аспекті вокальної атаки, для забезпечення тональної точності мови. Аналіз педагогічних підходів, що використовуються у вокальній освіті КНР, свідчить про синтез традиційних китайських вокальних технік із європейськими методиками, що сприяє формуванню індивідуальної виконавської манери вокалістів.

Композитори XX–XXI століть, зокрема Ліу Тенань, Лянь Гуанью та Ван Мін, впроваджуючи методи збереження мовної інтонації у межах європейської гармонічної системи,

розробили інноваційні підходи щодо взаємодії вокального тексту та музичної форми, що свідчать про поступову інтеграцію китайського академічного вокального мистецтва у глобальний музичний контекст та відкривають нові перспективи для міжкультурної взаємодії, розширюючи тим самим можливості адаптації китайського вокального репертуару в академічному середовищі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумуючи сказане зазначимо, що аналіз особливостей вокальної інтерпретації китайською мовою дозволяє визначити ключові чинники, що впливають на фразову організацію, артикуляційну систему та метроритмічну структуру вокального тексту. Ієрогліфічна графіка, тональна структура мовлення та синтаксичні особливості

зумовлюють специфічні принципи адаптації вокальної техніки та композиторських стратегій у процесі створення вокальної музики.

Подальші дослідження у цій сфері можуть бути спрямовані на розробку нових вокально-педагогічних методик, що враховують особливості китайської мовної фонетики, а також на детальніший аналіз сучасних тенденцій у розвитку китайського академічного вокального мистецтва. Особливо перспективним є дослідження специфіки виконання китайських вокальних творів у контексті міжкультурної інтеграції, впливу західних вокальних технік на трансформацію сучасного китайського вокалу та розширення музикознавчого дискурсу щодо адаптації китайського вокального репертуару у глобальному академічному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гудаму А. Академічне вокальне мистецтво Китаю у контексті сучасної музикології. *Культура України*: зб. наук. праць. Харків. держ. акад. культури. Вип. 67. 2020. С. 89–97.
2. Лам Дж. С. Kunqu: класична опера Китаю двадцять першого століття. Гонконг : Видавництво Гонконгського університету, 2022.
3. Цзяін Ян. Навчання вокалу: поєднання європейської та китайської народної традицій. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2023. № 59. С. 137–146.
4. Юй Сінъя. Мовленнєві фактори як інструмент опанування китайцями європейської академічної вокальної манери. *Музичне мистецтво і культура*. 2023. Вип. 36 (2). С. 247–257.
5. Юй Сінъя. Китайські національні вокальні традиції у контексті європейської вокальної педагогіки : дис. ... канд. мист.: 17.00.03. / ОНМА ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2024. 206 с.
6. Cambridge Handbook of Chinese Linguistics. / edited by Chuan Chu-Ren and others. Cambridge : Cambridge University Press, 2022.
7. Grenier Borel E. The Shanghai Conservatory of Music and its Rhetoric. Building a World Class Musical Institution with Chinese Characteristics. *China Perspectives*. 2019. № 2019-3. 27–35.
8. Harellek M. Phonetics of voice. London : Routledge, 2019. 75–106.
9. Wang Y. Research on the Impact of Chinese Music Consumption on Cultural Values, Identity and Social Cohesion in the Digital Era: an Analysis of Cultural Philosophy and Values. *Cultura: International Journal of Philosophy of Culture and Axiology*. 2024. Volume 21, № 3.
10. Wong J. Y. Chinese musical culture in the global context – modernization and internationalization of traditional Chinese music in twenty-first century. *Chinese culture in the 21st century and its global dimensions: Comparative and interdisciplinary perspectives*. 2020. 105–122.
11. Zonggui L. Between tradition and modernity: Philosophical reflections on the modernization of Chinese culture. Oxford : Chartridge Books, 2015.

REFERENCES:

1. Hudamu A. (2020) Akademichne vokalne mystetstvo Kytau u konteksti suchasnoi muzykologii [The academic vocal art of China in the context of contemporary musicology]. *Kultura Ukrainy: zb. nauk. prats. Kharkiv. derzh. akad. kultury*. Vyp. 67. 89–97. [in Ukrainian].
2. Lam Dzh. S (2022). Kunqu: klasychna opera Kytau dvadtsiat pershoho stolittia. Kunqu: Classic Opera of China Twenty -First Century] Honkonh : Vydavnytstvo Honkonhskoho universytetu [in Ukrainian].
3. Tszaiin Yan (2023). Navchannia vokalu: poiednannia yevropeiskoi ta kytaiskoi narodnoi tradytsii. [Vocal training: a combination of European and Chinese folk traditions]. *Zasoby navchalnoi ta naukovy-doslidnoi roboty*. № 59. 137–146. [in Ukrainian].

4. Iui Sinia. (2023). Movlennievi faktory yak instrument opanuvannia kytaitsiamy yevropeiskoi akademichnoi vokalnoi manery. [Speech factors as a tool for mastering the Chinese European Academic Vocal Manner]. *Muzychna mystetstvo i kultura*. Vyp. 36 (2). 247–257. [in Ukrainian].
5. Iui Sinia. (2024). Kytaiski natsionalni vokalni tradytsii u konteksti yevropeiskoi vokalnoi pedahohiky [Chinese national vocal traditions in the context of European vocal pedagogy]: dys. ... kand. myst.: 17.00.03. / ONMA im. A. V. Nezhdanovoi. Odesa, 206. [in Ukrainian].
6. Cambridge Handbook of Chinese Linguistics. / edited by Chuan Chu-Ren and others. (2022) Cambridge : Cambridge University Press.
7. Grenier Borel E. (2019). The Shanghai Conservatory of Music and its Rhetoric. Building a World Class Musical Institution with Chinese Characteristics. *China Perspectives*. № 3. 27–35.
8. Harellek M. (2019). Phonetics of voice. London : Routledge, 75–106.
9. Wang Y. (2024). Research on the Impact of Chinese Music Consumption on Cultural Values, Identity and Social Cohesion in the Digital Era: an Analysis of Cultural Philosophy and Values. *Cultura: International Journal of Philosophy of Culture and Axiology*. Volume 21, № 3.
10. Wong J. Y. (2020). Chinese musical culture in the global context – modernization and internationalization of traditional Chinese music in twenty-first century. *Chinese culture in the 21st century and its global dimensions: Comparative and interdisciplinary perspectives*. 105–122.
11. Zonggui L. (2015). Between tradition and modernity: Philosophical reflections on the modernization of Chinese culture. Oxford : Chartridge Books.